

DONALD BARTHELME

Sneeuwwitje

Vertaald door Micha Hamel en Janneke van der Meulen

Met een inleiding van Micha Hamel

L.J. Veen Klassiek
Amsterdam/Antwerpen

INLEIDING

Hoe vergaat het een tweeëntwintigjarige vrouw die wacht op haar droomprins? Donald Barthelme neemt het grondplan van het bekende sprookje als startpunt: Sneeuwwitje is door zeven mannen in het bos gevonden en mee naar huis genomen. Daar bestiert ze sindsdien het huishouden. Er is een prins onderweg, en ook is er een gemene heks die de boel wil dwarsbomen. Vanuit deze archetypische opstelling bouwt de auteur een wereld waarin de gebeurtenissen zich volgens een genadeloze maar ook vaak komische logica voltrekken.

De zeven mannen, die overigens nergens in het boek worden aangeduid als dwergen, verdienen de kost met glazen wassen en het inmaken van Chinees babyvoedsel. Eén keer in de week mogen ze met Sneeuwwitje onder de douche. Hun leider – Bill – wil echter niet meer aangeraakt worden omdat hij wegens een onverwerkt jeugdtrauma in een depressie zit.

Daarbij komt: de intelligente en ambitieuze Sneeuwwitje wil vooruit in het leven. Ze is haar popperige tweedimensionale Disney-rol ontgroeid. Ze heeft cursussen gevolgd en schrijft gedichten, leest interessante boeken, heeft een politieke voorkeur en heeft nu dus ook schoon genoeg van de zeven zuipende en drugs gebruikende sukkels met wie ze samenwoont. En aangezien ze donders goed beseft dat ze Sneeuwwitje is, wil ze een prins. Ze hangt, met een gebaar dat ze even leent van een andere sprookjesfiguur – Rapunzel –, haar ra-

venzwarte haar uit het raam in de hoop geschaakt te worden.

Buurman Paul is de bewuste prins, maar die wordt door zijn prinselijke status verlamd omdat deze hem geen praktische invulling maar enkel hoofdbrekens biedt over hoe het leven op prinselijk niveau aan te pakken. Hij kan zijn draai niet vinden en vlucht in twee cerebrale aandachtsgebieden: de kunst – het geëigende domein voor mislukkelingen op zoek naar zingeving – en het geloof – het domein voor mensen op zoek naar zingeving.

Ondertussen begrijpen Bill, Clem, Danny, Edward, Hubert, Henry en Kevin geen snars meer van hun lastige keukenprinses. Hun teleurstelling en zorgen slaan om in radeloosheid wanneer Sneeuwwitje, die immers het huishouden doet, het pand dreigt te verlaten. Haar emancipatie – in de jaren zestig van de twintigste eeuw een maatschappelijk hoofdthema – voegt een dimensie van verwarring en ellende toe aan hun bestaan die de hoogheilige gelijkmoedigheid ondergraaft. Bovendien verergert de inertheid van Bill de situatie, want als er niemand de leiding neemt, wordt iedereen onzeker en weet niemand meer wat hij moet doen. De aanschaf van een nieuw douchegordijn kan daarom rustig als een wanhoopsdaad worden gezien.

In dezelfde stad vinden we het zestienjarige secreet Jane, die bij haar moeder woont en dreigbrieven schrijft om mensen te treiteren. Zij heeft een relatie met de grootste ellendeling uit de buurt: de ruwe en cynische Hogo. Ze vormen een goed koppel; hun beider bestiale karakters worden door Barthelme gedecoreerd met diverse Tarzan-resonanties zoals lianen, apen, harige handen en getraliede kooien. Ze vormen een goed koppel totdat Hogo een glimp opvangt van Sneeuwwitje. Van haar lichaam.

Hogo zet Jane onmiddellijk aan de kant, waarop Jane zich ontpopt tot een totale heks. Haar woede en jaloezie zijn grotesk zoals al haar gevoelens en daden puberaal en egoïstisch zijn. De auteur heeft hier ijzingwekkend goed gezien dat een kwaad pubermeisje uitstekend kan samenvallen met een gekrenkte koningin die transformeert tot gemene heks.

Donald Barthelme hanteert een hoekige afwisseling tussen straattaal en boekentaal, tussen afgezaagde formuleringen, poëtische obscuriteiten, vakjargon, citaten en ouderwets plechtige bewoordingen. Het boek is moedwillig uit balans, in de zin dat het een collectie fragmenten is die naar allerlei genres overhelt en naar vele ongelijksoortige zaken in de wereld verwijst. Er worden kronkelige zijpaden in geslagen, onbenulligheden uitvergroot, dan wel worden er essentialia overgeslagen of wordt de lezer plotseling geconfronteerd met een wetenschappelijk lemma. Er wordt slap geouwehoerd en diepzinnig gepraat, en ook zijn er vele kritische verwijzingen naar de alledaagse sociale en politieke realiteit. Er staat een gedetailleerde schoonmaakroutine in het boek, een college over de afvalindustrie, een lamento over het uitsterven van de bizon, en een inzicht in het reglement van de padvinderij. Halverwege het boek vindt de lezer zelfs een vragenlijst om in te vullen.

Barthelme laat zien dat er overal taal is, ja, dat er overal fragmenten zijn die betekenis kunnen geven aan ons leven. Hij maakt eveneens expressief dat de literaire waarde niet enkel in de scheppende hand van de auteur gelegen is, maar dat ook zijn vermogen tot kiezen, tot selecteren en ordenen vitaal onderdeel zijn van het artistieke proces. Hij sluit hier aan bij de rauwe popart van bijvoorbeeld Robert Rauschenberg, die kunstwerken samenstelde uit bestaande objecten, eveneens in

New York, eveneens in de jaren zestig. Met deze manier van opereren was Donald Barthelme in de literatuur zijn tijd vooruit.

Deze literaire assemblagetechniek had tot artistiek project het leven in haar onbegrijpelijkheid te proberen te bevatten door het in haar veelvormigheid te tonen. Want slechts het ongerijmde zou iets adequaats over ons leven kunnen zeggen, omdat ongerijmdheid en onafgerondheid de overheersende, en misschien wel überhaupt de enige constante factoren in ons leven zijn.

Het maakt dat *Sneeuwitje* een boek is om in te blijven dwalen, zoals Sneeuwitje ooit verdwaalde in het bos. Precies hierom is dit boek een meesterwerk, omdat wij als lezer zelf Sneeuwitje worden: een persoontje met een flinke dosis aan eigendunk grenzend zelfvertrouwen op zoek naar samenhang, op zoek naar signalen die ons verder helpen, op zoek naar de vervulling van onze verlangens en een uitweg uit onze problemen. De existentiële paniek die Sneeuwitje ondergaat op haar zoektocht naar liefde komt samen te vallen met onze zoektocht als lezer, en confronteert ons aldus met onze dooltocht door het bestaan.

Hierdoor is het boek op vele manieren en op vele begripsfrequenties te lezen. Zo is het geinig om te zien hoeveel bezorgers er door het boek heen aan de deur komen, hoeveel socialistische referenties er zijn, hoeveel Chinezen er door het beeld lopen, wat er over religie en muziek wordt gezegd, of hoeveel losse namen van wel én niet bestaande auteurs er terloops worden genoemd. Altijd staat Barthelme klaar om je erin te luizen met woorden die onderweg zijn naar een betekenis, met woorden die voor je voeten geworpen worden en je vragend aankijken als willen ze zeggen: zeg jij maar wie ik ben en wat ik beteken.

Tussen de regels door lezen we dat Barthelme commentaar levert op de moderne samenleving, en merken we dat kritiek op het consumentisme, op wetenschap en op sociale reflexen nooit ver weg is. Ook worden pretenties in de beeldende kunst en in het filosofisch discours op elegante en vernuftige wijze aan de kaak gesteld, ongetwijfeld geïnspireerd op zijn ervaringen als directeur van het museum voor moderne kunst in Houston, een betrekking die hij vervulde in de periode voordat hij *Sneeuwwitje* schreef. Ten slotte is het boek ook van enkele autobiografische helaasheden van de auteur, waaronder depressie en alcoholisme, doorklonken.

De belangrijkste motor van het boek is de geestelijke en lichamelijke liefde, het verschil daartussen, alsook het verschil tussen de op anderen geprojecteerde verlangens en de realiteit. Er zijn tientallen seksuele toespelingen die met name deze verschillen tot onderwerp hebben. De hieruit voortvloeiende tragiek van het verhaal is dat alle personen gevangen blijven zitten in hun rol, waardoor ze er uiteindelijk – zelfs – het slachtoffer van worden. Paul sneeft namelijk op het moment dat hij eindelijk zijn rol accepteert, en Hogo valt op zijn bek als hij zijn rol probeert te ontstijgen. Bill raakt in de problemen omdat hij zijn rol niet vervult en Jane heeft geen andere functie in het verhaal dan haar rol, hetgeen ze zelf ook met zoveel woorden zegt. Sneeuwwitje wil geschaakt worden door een prins, maar ontvangt seks van zeven mannen, terwijl ze de enige man die haar echt aantrekt – Hogo – afwijst om een regel die ze zichzelf uit hoofde van haar rol heeft gesteld: namelijk dat haar ideale man een *prins* moet zijn.

Het is dan ook een verhaal over de problematiek van de onmogelijk lijkende ontsnapping aan onze rol in deze wereld, die ons enerzijds houvast geeft, en anderzijds ons handelen

belemmert. Maar bovenal is het een verhaal over de zoektocht naar liefde, en over hoe een dergelijke zoektocht tot een onbarmhartige chaos kan leiden.

Het gruwelijke, maar tevens het uitdagende, is dan ook dat de enige persoon in het verhaal wiens gevoelswereld op een totaal en radicaal nihilisme gestoeld is, en die op een even stuitende als briljante wijze zijn promiscue levenswijze etaleert en propageert – Hogo – uiteindelijk de beste resultaten boekt. De brute profiteur en charmeur komt emotioneel en erotisch het dichtste bij Sneeuwwitje in het enige hoofdstuk dat een liefdesscène had kunnen zijn, en eindigt als allemansvriend bij de zeven mannen thuis. Als we proberen het slagveld te overzien dat dit boek beschrijft en proberen te begrijpen dat dit boek zelf ook als leeservaring dit slagveld wil zijn, kunnen we op vraag zeven van de enquête dus gerust het vakje ‘ja’ aankruisen.

Micha Hamel, april 2014

Voor Birgit

ZE is een lange, donkere schoonheid, die een fiks aantal schoonheidsvlekjes telt: een boven de borst, een boven de buik, een boven de knie, een boven de enkel, een boven de bips, een in de nek. Allemaal zitten ze aan de linkerkant, min of meer op een rijtje, als je van boven naar beneden gaat:

Het haar is zwart als ebbenhout, de huid wit als sneeuw.

BILL heeft inmiddels genoeg van Sneeuwvitje. Maar dat kan hij haar niet zeggen. Nee, dat zou niet gaan. Bill kan er niet tegen als hij wordt aangeraakt. Dat is ook iets nieuws. Van niemand kan hij de aanraking velen. Niet van Sneeuwvitje, maar ook niet van Kevin, Edward, Hubert, Henry, Clem of Danny. Dat is een eigenaardig facet van Bill, de leider. Wij hebben het vermoeden dat hij niet meer in menselijke situaties betrokken wil zijn. Terugtrekgedrag. Je terugtrekken is één van de vier manieren om met angst om te gaan. Wij hebben het vermoeden dat zijn weerzin om te worden aangeraakt daaruit voortkomt. Danny kan zich niet vinden in de angst-theorie. Danny gelooft niet in angst. Danny heeft het vermoeden dat Bills weerzin om te worden aangeraakt een lichamelijke manifestatie is van een metafysische toestand die geen angst is. Maar hij is de enige die dat vermoeden heeft. Verder houden we het allemaal op angst. Bill heeft ons op subtiele manieren te kennen gegeven dat hij niet wil worden aangeraakt. Als hij valt, mag je hem niet overeind helpen. Als iemand hem ter begroeting de hand toesteeckt, glimlacht Bill. Als het tijd is om de gebouwen te wassen pakt hij zelf een emmer. Waag het niet hem een emmer te geven, want in dat geval bestaat er een kans dat jullie handen elkaar raken. Bill heeft genoeg van Sneeuwvitje. Ze moet gemerkt hebben dat hij tegenwoordig niet meer in de badkamer komt. We weten zeker dat ze dat heeft gemerkt. Maar Bill heeft haar niet met zoveel woorden gezegd dat hij genoeg van haar heeft. Hij heeft nog niet het hart gehad om die wrede woorden uit te spreken, vermoeden we. Die wrede woorden blijven opgeborgen in zijn gebrek aan hart. Sneeuwvitje zal wel aannemen dat zijn afwezigheid in de

badkamer dezer dagen een facet is van zijn weezin om te worden aangeraakt. We weten zeker dat ze dat aanneemt. Maar waaraan schrijft ze die weezin als zodanig dan toe? We weten het niet.

‘O, bestonden er maar wat woorden op de wereld die niet de woorden zijn die ik altijd al hoor!’ riep Sneeuwwitje luidkeels uit. Gezeten aan de ontbijttafel die vol stond met grote kartonnen dozen ‘Fear’, ‘Chix’ en ‘Rats’, keken wij elkaar aan. Woorden op de wereld die niet de woorden zijn die ze altijd al hoorde? Wat voor woorden konden dat zijn? ‘Vissenslijm,’ zei Howard, maar hij was een logé, en nogal onbehouden ook, en we hadden ogenblikkelijk spijt dat we hem een slaapzak hadden geleend, en pakten hem die weer af, en pakten ook zijn kom af, en de Chix die erin zaten, en de melk die over de Chix heen gegoten was, en z’n lepel en servet en stoel, en we begonnen hem met dozen te bekogelen om aan te geven dat het gedaan was met onze gastvrijheid. We waren hem snel kwijt. Maar het probleem bleef. Wat voor woorden waren dat? ‘Nou zitten wij weer met de gebakken peren,’ zei Kevin, maar Kevin is gauw uit het veld geslagen. ‘Sommaties!’ zei Bill, en toen hij dat zei waren we blij dat hij nog steeds onze leider was, hoewel sommigen van ons de laatste tijd bedenkingen hadden gekregen. ‘Moorden en scheppen!’ zei Henry, en dat was slap, maar we applaudisseerden, en Sneeuwwitje zei: ‘Dat is er een die ik nog niet eerder heb gehoord’, en dat was bemoedigend, en allemaal begonnen we dingen te zeggen, dingen die min of meer bevredigend waren of op z’n minst bruikbaar, voorlopig althans. De hele kwestie werd, voorlopig althans, gladgestreken en het kwam niet tot een openlijke uitbarsting. Als het wel tot een uitbarsting was gekomen, dan hadden we die maandag pas echt met de gebakken peren gezeten.

TOEN gingen we de deur uit om de gebouwen te wassen. Schone gebouwen vullen je ogen met zonlicht en je hart met het idee dat de mens vervolmaakbaar is. Ook ben je op zo'n hoog, wankel platform in een uitstekende positie om naar meisjes te kijken: hun rode, gouden en pruimkleurige hoofden bieden een zeldzame aanblik. Van boven af gezien lijken het wel schietschijven – het pruimkleurige hoofd de roos van de schijf, de opbollende marineblauwe rok de forse omtrek. De witte of zwarte benen die er aan de voorkant onderuit floepen doen denken aan iemand die met zijn armen boven de schietschijf uit staat te zwaaien en roept: 'Je schoot mis doordat je onvoldoende rekening hield met de wind!' We zouden onze pijlen maar wat graag in die schijven schieten, als je begrijpt wat ik bedoel. Maar de gebouwen, grijs en statig met hun nep-architectuur en dito bekleding, verliezen we evenmin uit het oog. We hebben een Tiparillo-sigaartje in onze waffel en een zware, rammelende riem om ons middel, en water in onze emmer en een rubberen wisser aan onze stok. En we hebben daarboven ook bierflesjes en drinken bier bij wijze van tweede ontbijt, ook al is dat strafbaar, maar we zitten zo hoog dat niemand het echt goed kan zien. Jammer dat Hogo de Bergerac niet bij ons is, hier boven, want het zou misschien wel een goede ervaring voor hem zijn, hem minder weezinwekkend maken. Maar waarschijnlijk zou hij de kans alleen maar te baat nemen om de zoveelste weezinwekkende streek uit te halen. Waarschijnlijk zou hij alleen maar bierblikjes op de straat beneden gooien en zodoende irritante hobbels veroorzaken onder de voeten van de meisjes die nu net op zoek zijn naar de juiste typemachine in het juiste gebouw.

NOU heeft ze een joekel van een gedicht geschreven, wel vier pagina's lang, wil het ons niet laten lezen, weigert pertinent, ze is onvermurwbaar. We kwamen er bij toeval achter. We waren vroeg naar huis gesjokt, bleven een tijdje in de hal staan aarzelen of we wel naar binnen zouden sjokken. Een vage dreiging, een of ander voor gevoel. Toen sjokten we naar binnen. 'Hier is de post,' zeiden we. Ze was iets aan het schrijven, dat zagen we wel. 'Hier is de post,' zeiden we nog een keer, en meestal wil ze de post meteen even doorneuzen, maar ze was in gedachten verzonken, keek niet op, geen sjoegje. 'Wat ben je aan het doen,' vroegen we, 'iets aan het schrijven?' Sneeuw-witje keek op. 'Ja,' zei ze. En keek weer omlaag zonder dat het gitzwart van haar gitzwarte ogen door een greintje emotie werd gekleurd. 'Een brief?' vroegen we, en we dachten zo ja aan wie dan en waarover. 'Nee,' zei ze. 'Een lijst?' vroegen we en hielden scherp in de gaten of haar witte gezicht een zweem van *tendresse* vertoonde. Maar er was geen *tendresse*. 'Nee,' zei ze. Ineens zagen we dat ze de tulpen van de groene schaal in de blauwe schaal had gezet. 'Wat dan wel?' vroegen we. We zagen dat ze de lelies van de eschtoire naar de chiffonière had verplaatst. 'Wat dan wel?' herhaalden we. We zagen dat ze het Indiase helmkruid helemaal naar de keuken had verslept. 'Gedicht,' zei ze. We stonden nog steeds met de post in onze poten. 'Gedicht?' zeiden we. 'Gedicht,' zei ze. Daar had je het: rood vlees pardoes op het tapijt. 'Nou,' zeiden we, 'mogen we even spieken?' 'Nee,' zei ze. 'Hoe lang is het?' vroegen we. 'Vier pagina's,' zei ze, 'tot dusver.' '*Vier pagina's!*' Wat een werk! De gedachte alleen al...

Weifelingen en verwarring van Sneeuwwitje: ‘Maar wie zal ik liefhebben?’ vroeg Sneeuwwitje aarzelend, want ze had ons in zekere zin al lief, maar dat was niet genoeg. Toch voelde ze zich een tikje opgelaten.

TOEN trok ik mijn overhemd uit en belde Paul, want we waren van plan bij hem in te breken, en als hij thuis was, ging dat niet. Als hij thuis was, zouden we herkend worden, hij zou weten wie wij waren en dat we er met zijn typemachine vandoor gingen om die te verkopen. Hij zou alles over ons weten: hoe we de kost verdienen, wat voor meisjes we leuk vinden, waar we de vaten hebben staan. Paul nam niet op, dus het was niet nodig om te vragen of Anna er ook was – de naam waarnaar we hadden zullen vragen. Paul zat in b  ht, onder de waterstraal. Hij werkte aan een palinodie. ‘Misschien is het verkeerd om de ene dichtvorm te prefereren boven de andere,’ peinsde hij. ‘Maar de herroeping heeft voor mij een speciale charme. Als dat kon, zou ik alles wel willen herroepen, zodat de hele geschreven wereld er...’ Er stroomde nog meer warm water het b  ht in. ‘Ik zou de groene zee willen herroepen, en de bruine vissen erin, en ik zou met name het lange zwarte haar willen herroepen dat ik vandaag uit dat raam zag hangen toen ik van het arbeidsbureau op weg naar huis was. Het heeft me ontzettend nerveus gemaakt, dat haar. Het was prachtig, dat geef ik toe. Lang zwart haar met een textuur, zo fijn, dat kom je niet iedere dag tegen. Haar, zwart als ebbenhout! Toch heeft het me ontzettend nerveus gemaakt. Stel je voor dat er daar een of andere nietsvermoedende figuur loopt en dat haar ziet, en het zijn plicht acht om naar boven te klimmen en de reden te achterhalen waarom het daar uit dat raam hangt. Waarschijnlijk zit er een meisje aan vast, ergens bovenaan, en aan haar dan weer allerlei soorten verantwoordelijkheden... tanden... pianoles... Daar rinkelt de telefoon. Wie is dat? Wie of wat wil mij spreken? Ik neem niet op. Dan ben ik veilig, voorlopig althans.’

ER stroomt een rivier van meisjes en vrouwen door onze straten. Het zijn er zoveel dat de auto's genoodzaakt zijn de stoep te gebruiken. De vrouwen lopen op de eigenlijke straat, het weggedeelte waarop je in andere steden vrachtwagens en fietsen aantreft. Ook staan ze voor de ramen hun blouses los te gespen, om niet ons ongenoegen te wekken. Ik bewonder hen erom. We hebben keer op keer een stemming gehouden, en ik denk dat ze het fijn vinden dat we zo vaak stemmen. We hebben bij stemming besloten om de rivier in het naburige stadje uit te proberen. Ze hebben daar een meisjesrivier die ze niet vaak gebruiken. We glipten aan boord van de feloek met onze bagage in lange rollen zeildoek die in het midden met riemen waren vastgesnoerd. De meisjes kreunden vanwege al dat extra gewicht. Toen duwde Hubert af en Bill begon de maat te slaan voor de roeiers. We vroegen ons af of Sneeuw-witje gelukkig zou zijn, alleen thuis. Maar als ze niet gelukkig was, konden we er niets aan doen. Mannen proberen het hun minnaressen naar de zin te maken, zolang zij, de mannen, niet naar kantoor hoeven of een toast moeten uitbrengen of de kling van een nieuwe dolk met goudbeslag laten versieren. In het dorp liepen we om de put heen waar de meisjes hun broeken in dompelden. De ritssluitingen waren roestig. 'Ha ha,' zeiden de meisjes, 'we hebben 'm in een oogwenk gesloopt, die put.' Het is lastig om zo'n idee te ontcrachten, het idee dat dorpsmeisjes erop na houden, namelijk dat de jongen die staat te bibberen bij de muur, op een dag Paus zal worden. Hij heeft niet eens honger; zijn familie is niet eens arm.

WAT gaat er in Sneeuwwitje om? Niemand die het weet. Vandaag kwam ze de keuken in en vroeg om een glas water. Henry gaf haar een glas water. 'Ga je me niet vragen wat ik met dit glas water wil doen?' vroeg ze. 'Ik nam aan dat je het op wilde drinken,' zei Henry. 'Nee, Henry,' zei Sneeuwwitje. 'Dorst heb ik niet. Je let niet op, Henry. Je bent niet bij de les.' 'Wat ga je met dat glas water doen, Sneeuwwitje?' 'Laat honderd bloemen bloeien,' zei Sneeuwwitje. Toen liep ze de kamer uit, het glas water in de hand. Kevin kwam binnen. 'Sneeuwwitje glimlachte naar me op de gang,' zei Kevin. 'Kop dicht, Kevin. Kop dicht en vertel me wat dit betekent: *Laat honderd bloemen bloeien.*' 'Ik weet niet wat het betekent, Henry,' zei Kevin. 'Het is Chinees, dat weet ik wél.' Wat gaat er in Sneeuwwitje om? Niemand die het weet. Nou draagt ze ineens van die dikke blauwe lompe vormeloze gewatteerde Volksbevrijdingslegerbroeken in plaats van die strakke te gekke How-the-West-was-wonbroeken die ze eerst altijd droeg en die wij mateloos bewonderden. Een onmiskenaar affront, zou ik zo zeggen. We zijn dat hele gedoe verdomme spuugzat aan het worden, die houding van haar alsof ze steeds net op het punt staat iets te gaan doen en ook van al die rode vlaggetjes en bugels die ze aan de eettafel heeft vastgespijkerd. We zijn dat hele gedoe verdomme spuugzat aan het worden en onze gelijkmoedigheid begint weg te lekken en die kleine Voorzitter Mao-gedichtjes die we in het babyvoedsel aantreffen, maken het er geen zier beter op, dat kan ik je wel vertellen.

**DE PSYCHOLOGIE VAN SNEEUWWITJE:
OP HET GEBIED VAN ANGST
HEEFT ZE ANGST VOOR
SPIEGELS
APPELS
VERGIFTIGDE KAMMEN**

BEHALVE dat we de gebouwen wassen, maken we babyvoedsel, Chinees babyvoedsel:

BABY BOO TSI (*fijngesneden varkensvlees met Chinese groenten*)

BABY DOO SIU (*tahoe met gemalen snoek*)

BABY POT ROT (*gefrituurde garnalen*)

BABY CHOEK CHA SIU BOO (*zoet geroosterd varkensvlees*)

BABY PAI KWAT (*varkensvlees met oesters in sojasaus*)

BABY CHA KUN (*kip, taugé en kool*)

BABY DIM SUM (*gemalen varkensvlees met Chinese groenten*)

BABY TSING CHA SIU BOO (*zoet geroosterd varkensvlees met appels*)

Zo brengen wij onze tijd door, druk in de weer met de vaten. Hoewel we soms ook onze tijd doorbrengen met het wassen van de gebouwen. De vaten en de gebouwen hebben ons rijk gemaakt. Het is ongelooflijk hoeveel moeders op een aantrekkelijk verpakte pot Baby Dim Sum komen af vliegen of op een smakelijk ogend potje Baby Tsing Cha Siu Boo. Hé-ho. We hebben de recepten nog van onze vader. 'Probeer een man te zijn over wie niets bekend is,' zei hij toen we nog jong waren. Onze vader zei nog allerlei andere interessante dingen, maar die zijn we vergeten. 'Hou je koest,' zei hij. Dat weten we nog wel. Hij wilde meer koest. Dat krijg je, in een Nationaal Park. Onze vader was een man over wie niets bekend was. Nog steeds is er niets over hem bekend. Hij gaf ons die recepten. Hij was niet bijster interessant. Een boom is interessanter. Een koffer is interessanter. Ingeblikt voedsel is interessanter. Als

we de vaderhymne zingen, valt het ons op dat hij niet bijster interessant was. De woorden van de hymne vinden daar geen doekjes om. In de tekst wordt er expliciet commentaar op geleverd.

‘IK begrijp dat gedoe van Bill wel,’ zei Henry. Hij had de sloten van de bar ontsloten en we zaten met z’n allen te drinken. ‘Toch denk ik dat iemand hem eens wat peper in zijn reet zou moeten stoppen. Hij heeft een flinke trap onder zijn hol nodig, als je het mij vraagt. Kunnen we hem niet een boek te lezen geven om hem op weg te helpen. Als ik ’s avonds thuiskom baal ik ervan dat hij daar zit harten te jagen of zo – al dat talent dat op die manier naar de kloten gaat. Qua mogelijkheden zijn wij kleine kinderen vergeleken met hem, en toch wil hij blijkbaar niets anders doen dan in de spelletjeskamer zitten en de beziquekaarten schudden, dartpijljes gooien en dat soort dingen, terwijl hij eropuit zou kunnen gaan om zijn potentieel te verwezenlijken. Potentieel zijn wij niet meer dan stofballetjes onder zijn voeten, en hij zit daar maar scheepjes in flessen te bouwen, schelpen te besnijden en wat niet al, terwijl hij eropuit zou kunnen gaan om zijn mogelijkheden te maximaliseren. Man, wat zou ik die vent graag eens wat peper in zijn reet stoppen. Ik weet bij god niet wat ik kan doen aan deze situatie, die mij ontegelijk dwarszit. Het is zo’n godvergeten schande en zo doodzonde dat ik het niet te harden vind, hoe meer ik erover nadenk. Ik zou zin hebben om naar buiten te gaan en dozen in de rivier te smijten, hoe meer ik erover nadenk, en te razen tegen het lot, dat iemand die zo overduidelijk is uitverkoren om de oogappel van het kosmisch beginsel te zijn, zó lui, achteloos en abuis kan zijn. Mijn geduld is zo goed als op, jongens, en dat ga ik hem in zijn gezicht zeggen ook!’

BIJ het avondeten hadden we het over de psychiater. ‘En de psychiater?’ zeiden we. ‘Hij was onvergeeflijk,’ zei ze. ‘Onvergeeflijk?’ ‘Hij zei dat ik oninteressant was.’ ‘Oninteressant?’ ‘Hij zei dat ik oersaai was.’ ‘Dat had hij niet moeten zeggen.’ ‘Hij zei dat hij dit werk niet voor het geld deed.’ ‘Waarvoor dan?’ ‘Hij deed het om de lol ervan, zei hij.’ ‘Dat snap ik niet.’ ‘Er viel niet erg veel lol te beleven aan mijn geschiedenis, zei hij.’ ‘Wat vuil van hem.’ ‘Hij zei laten we in godsnaam naar de film gaan.’ ‘En?’ ‘We zijn naar de film gegaan.’ ‘Welke?’ ‘Eentje met Charlton Heston.’ ‘Hoe was-ie?’ ‘Geweldig.’ ‘Wie betaalde?’ ‘Hij.’ ‘Was er popcorn?’ ‘Marsrepen.’ ‘Hebben jullie hand in hand gezeten?’ ‘*Naturellement.*’ ‘En daarna?’ ‘Iets gedronken.’ ‘En daarna?’ ‘Niet zo nieuwsgierig.’ ‘Maar,’ zeiden we, terwijl we de eend op ons bord teruglegden, ‘*drie dagen* bij de psychiater...’ We monsterden Sneeuwwitje, haar gave lippen en gezicht, haar fraai gewelfde gestalte die daar bij het raam stond te wiegen. Er was beslist iets mis, dat voelden we. ‘Het leven is meestal niet erg enerverend,’ zei Clem in de keuken tegen Sneeuwwitje. ‘Ja,’ zei Sneeuwwitje, ‘dat weet ik. Gezien uit het oogpunt van een wanhopige vrouw stelt het leven meestal evenmin veel voor, kan ik je vertellen.’ Danny blijft Sneeuwwitje maar voorhouden dat ‘Kerstmis in aantocht is!’ Hoe kan hij zo gemakkelijk mogelijk vermoord worden? Met de minste vlekken?